

Ю.В. Циганюк,
аспірантка
(Академія адвокатури України)
(Науковий керівник доцент О.П. Кучинська)

Форми цивільного позову в кримінальному процесі України та країн континентальної правової системи

Ключові слова: форма позову, кримінальний процес, цивільний позов, країни континентальної правової системи, протокол допиту.

Реалізація прав потерпілих від злочину осіб можлива, на жаль, лише після заявлення позову в кримінальному процесі, що виступає своєрідним “поштовхом” для відкриття провадження щодо відшкодування заподіяної злочином шкоди. Втім кримінально-процесуальний закон не містить чітких вказівок про оформлення цивільних вимог до деліквента в кримінальному процесі.

Цивільно-правові вимоги об’єктивізуються, тобто знаходять своє відображення в документі, що називається цивільним позовом. Елементи цивільного позову юридичні наслідки спричиняють саме завдяки їх викладу у позовній заяві, яка виконує функцію юридичного засобу порушення процесуальних відносин правовідновлення у кримінальному процесі. Причому якщо цивільний процесуальний закон встановлює письмову форму пред’явлення позовів, то Кримінально-процесуальний кодекс не містить з цього приводу чітких вказівок. На практиці зустрічається прийняття як письмових, так і усних заяв. Практику використання в кримінальному процесі обох форм цивільних позовів варто визнати правильною.

Надання переваги одній із них знизило б швидкість процесу і ефективність захисту матеріальних прав [1, 19].

Метою цієї статті є визначення відомостей, що включаються до форми цивільного позову в кримінальному процесі України та країн континентальної правової системи, а також особливостей їх відображення у позовній заяві.

Теоретичною основою дослідження стали висновки, викладені у працях відомих теоретиків права та фахівців процесуалістів із проблем цивільного позову в кримінальному процесі. Це, зокрема, роботи С. Александрова, П. Гурєєва, З. Зінатуліна, В. Нора, А. Мазалова, О. Тарнавського, М. Шаламова та інших.

На відмінну від цивільного процесу форма звернення в кримінальному процесі має значення лише в тому розумінні, що органи дізнання і особи, до яких воно адресоване, зобов’язанні або прийняти від заявника документ з викладеними позовними вимогами, або відобразити зроблену заяву у відповідному процесуальному документі [12, 59–60].

У чинному кримінально-процесуальному законодавстві України не закріплено

ніяких вимог щодо форми позовної заяви про відшкодування шкоди, заподіяної злочинцем. В юридичній літературі широко розповсюджена думка, що позовні вимоги в кримінальному процесі можуть бути заявлені в письмовій або усній формі. Вважається, що така позиція зумовлена дією принципу публічності в кримінальному процесі і спрямована на швидке ведення процесу та ефективний захист прав громадян і юридичних осіб, які постраждали від злочину. Тому, приєднуючись до цієї позиції, треба вказати на одне виключення щодо юридичної особи, яка безпосередньо брати участь у кримінальному процесі не може, а тільки через посередництво її представника. Тому позовна заява від юридичної особи повинна бути надана в письмовій формі, підписана її керівником. Обов'язкове додержання письмової форми позовної заяви повинно також мати місце і у випадку пред'явлення цивільного позову прокурором в інтересах держави чи осіб, які за станом здоров'я та з інших поважних причин не можуть захистити свої права. При усному заявленні цивільного позову в кримінальній справі вважається за доцільне складати окремий протокол — протокол заяви цивільного позову і не зупинятись лише на фіксуванні цього факту в протоколі допиту потерпілого, що досить часто робиться на практиці. Адже позов — акт волевиявлення особи — вимога про відшкодування заподіяної їй шкоди, а протокол допиту потерпілого — спосіб фіксації його свідчень про обставини справи. Про наявність шкоди і її відшкодування позивач можливо повідомить пізніше, коли це підтвердиться іншими доказами. В результаті дослідження судової практики виявлені численні факти відмови від цивільного позову в кримінальному процесі у протоколі допиту потерпілих, а також виявлені випадки, коли цивільний позов заявлявся після попереднього розгляду справи суддею, коли на досудовому слідстві потерпілі відмовлялися від цивільного позову.

Нічого не сказано в Кримінально-процесуальному кодексі України і про вимоги щодо змісту позовної заяви, вони

містяться в цивільно-процесуальному законодавстві. Питання форми позовної заяви про відшкодування шкоди розкрито у ст. 119 Цивільного процесуального кодексу України (далі — ЦПК). Зокрема зазначається, що позовна заява подається до суду у письмовій формі.

Позовна заява повинна містити у собі:

1. Найменування суду, до якого подається заява.
2. Ім'я (найменування) позивача і відповідача, а також ім'я представника позивача, якщо позовна заява подається представником, їх місце проживання або місцезнаходження, поштовий індекс, номер засобів зв'язку, якщо такий відомий.
3. Зміст позовних вимог.
4. Ціну позову щодо вимог майнового характеру.
5. Виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги.
6. Зазначення доказів, що підтверджують кожную обставину, наявність підстав для звільнення від доказування.
7. Перелік документів, що додаються до заяви [21, 45].

Як результат дослідження встановлено, що форма цивільного позову про компенсацію шкоди, заподіяної злочинцем, не може бути достатньо повно визначена на підставі ст. 119 ЦПК. Теоретичний та значний практичний інтерес у її з'ясуванні спонукає до аналізу структури відповідної позовної заяви.

На думку М. Шаламова, цивільний позов має включати наступні відомості:

1. Хто пред'являє цивільний позов (назва та місцезнаходження потерпілого).
2. До кого пред'являється цивільний позов (прізвище, ім'я, по батькові, адреса обвинуваченого, його відношення до потерпілого в період скоєння злочину — посадове, договірне та ін.).
3. Якими діями і коли обвинуваченим була спричинена шкода (крадіжка, корисливе зловживання службовим становищем та ін.) із вказівкою на докази, що підтверджують факт спричинення шкоди.
4. Встановлені, до моменту написання

позовної заяви, розмір та грошове вираження шкоди.

5. Відомі джерела можливої компенсації матеріальної шкоди (заощадження обвинуваченого, його майно та ін).

6. Вимогу відшкодувати шкоду з визначенням ціни.

7. Прохання про визнання потерпілого цивільним позивачем по справі [22, 16–17].

На нашу думку, такий перелік відомостей у позовній заяві повністю надає особі можливості за допомогою кримінального процесу відшкодувати завдану злочином шкоду.

Втім існує досить важлива проблема. Цивільний позивач у цивільному процесі звертається до суду як органу, який своєю ухвалою (постановою) приймає рішення про порушення провадження за позовом та головує під час цивільно-процесуального провадження. У кримінальному процесі визнання особи цивільним позивачем та прийняття цивільного позову до провадження здійснюється в переважній більшості органами дізнання та досудового слідства. Виникає ситуація, коли позовна вимога в кримінальному процесі звернена до суду, а рішення про його прийняття чи відмову в цьому на стадії дізнання та досудового слідства здійснює інший суб'єкт кримінально-процесуальної діяльності. Зокрема, під час дослідження матеріалів судової практики довелось виявити низку невідповідностей. У більшості справ позовні заяви, хоча і складались на досудовому слідстві, але були адресовані суддям [3]. У інших справах позовні заяви адресовані слідчим [2].

Для того, щоб усунути зазначену суперечність, пропонуємо включити до кримінально-процесуального законодавства норму, яка б визначала, що у випадку пред'явлення цивільного позову під час дізнання та досудового слідства, а також у підготовчій частині судового розгляду цивільний позов у кримінальному процесі має бути звернений до особи, яка здійснює в цей період провадження у кримінальній справі. Таке положення дозволить усунути суперечності, пов'язані із переданням

справи за підслідністю та підсудністю, адже коли позов звернений до суду одного міста, а кримінальна справа за зв'язком справ повинна бути передана до суду іншого міста, виникає велика кількість питань як теоретичного, так і практичного характеру, пов'язаних із компетенцією суду з цього питання.

Вирішення такої ситуації своєрідно відображене у кримінально-процесуальному законодавстві Польщі. Органи дізнання та досудового слідства не мають права видавати постанову про прийняття позову — це компетенція лише суду [26, 45–46].

У кримінальному процесі Франції будь-яка особа, яка вважає, що їй злочином чи проступком спричинена шкода, може шляхом подачі скарги виступити перед компетентним слідчим суддею як цивільний позивач. І саме слідчий суддя розпоряджається про направлення скарги Прокурору Республіки [25, 132].

Німецький кримінальний процес встановлює у ст. 381 Кримінально-процесуального кодексу, що подання позову відбувається через протокол канцелярії чи шляхом подання обвинувального висновку. В той же час, позов має відповідати умовам, передбаченим у абз. 1 ст. 200 цього кодексу [27, 133]. Також німецький законодавець встановлює в ст. 404 КПК положення про те, що потерпілий або його спадкоємець може усно під запис службовця або письмово пред'явити вимоги про відшкодування збитків, заподіяних злочином, на основному слуханні, а також усно, до початку проголошення вироку [27, 139].

В. Чугунов вказує на загальні особливості форми та змісту цивільного позову в кримінальному процесі деяких зарубіжних країн. Автор зазначає, що цивільний позов в кримінальній процес вводитьься шляхом подачі заяви. Вона може бути письмова чи усна. Остання має бути занесена до протоколу. При цьому правила ЦПК про форму і зміст позову не є обов'язковими під час заявлення цивільного позову в кримінальному процесі. В ньому достатньо лише вказати, ким пред'явлений позов, під-

ставу його подання і шкоду, яка має бути відшкодована, а також порядок, в якому пред'являються докази [20, 105–106].

У змісті позовної заяви, за польським кримінально-процесуальним законодавством, позивач повинен сформулювати фактичну підставу своєї вимоги, саму вимогу, а також вказати відповідача. За відсутності вказівки на фактичну підставу суд не в змозі встановити наявність безпосереднього зв'язку шкоди і злочину [10, 71].

Верховний Суд України щодо компенсації моральної шкоди, заподіяної злочинцем, вказав, що на досудовому слідстві позовні заяви про компенсацію шкоди приймаються у довільній формі, без зазначення даних, які вказані у ст. 137 ЦПК (тепер ст. 119 ЦПК. — Ю.Ц.). Це не суперечить кримінально-процесуальному законодавству, оскільки обов'язок доказування характеру та розміру шкоди, заподіяної злочинцем, покладено на слідчі органи [16, 31]. Проте це засвідчує недосконале та неповне оволодіння пересіченими громадянами інституту компенсації шкоди, оформлення цивільного позову. Слід пам'ятати, що цей інститут є новим для правової системи України. Тож не дивно, що потерпілі, які без допомоги юристів намагаються використати цей спосіб захисту, стикаються із труднощами при оформленні цивільних позовів про компенсацію шкоди. На це вказує неконкретність, немотивованість значної частини вимог про компенсацію шкоди [5; 7; 8].

В юридичній літературі серед науковців, які досліджували проблеми цивільного позову в кримінальному судочинстві, панує думка, згідно з якою не можна вимагати на стадії досудового слідства та дізнання від постраждалої від злочину особи, її представника дотримання всіх, передбачених цивільним процесуальним законодавством, а саме ст. 137 ЦПК (тепер — 119), реквізитів позовної заяви під час заявлення цивільного позову в кримінальній справі [9, 30; 14, 93; 18, 373].

Діюча за часів СРСР постанова Пленуму Верховного Суду СРСР № 6 від 28

травня 1954 р. “Про судову практику щодо стягнення матеріальної шкоди, заподіяної злочинцем”, звертала увагу як на недолік, що, приймаючи від потерпілого чи його представника заяви про залучення до справи особи як цивільного позивача, слідчі органи і суди не вимагають від заявника оформлення цивільного позову відповідно до норм цивільно-процесуального законодавства [15, 372]. У постанові ж Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1989 р. “Про практику застосування судами України законодавства про відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочинцем, і стягнення безпідставно нажитого майна” (далі — Постанова), взагалі немає будь-яких вказівок відносно вимог, які пред'являються до позовної заяви в кримінальній справі. Лише у пункті 5 Постанови пояснюється, що при розгляді цивільного позову в кримінальній справі з питань, не врегульованих Кримінально-процесуальним кодексом України, суд може керуватись відповідними нормами Цивільного процесуального кодексу.

Справа в тому, що в кримінальному процесі позовні заяви практично завжди оформляються за відсутністю вимог ст. 119 ЦПК України. Таке становище з оформленням позовних заяв пояснюється як суб'єктивними причинами (слідчі та судді не вимагають від заявника оформлення позовної заяви у відповідності до ст. 119 ЦПК), так і об'єктивними. До об'єктивних причин можна віднести, наприклад, таку обставину, як відсутність у заявника на момент пред'явлення позову точних відомостей про характер та розмір спричиненої шкоди, а також про відповідача. Звичайно, позовна заява, в якій межі матеріальної відповідальності цивільного відповідача чітко не встановлені, мало допоможе цивільному відповідачу в захисті від заявленого позову [15, 372].

Саме ці недоліки, допущені через формулювання законодавства, негативно відображаються на долі цивільного позову в кримінальній справі. Зазначені недоліки можуть потягти за собою відмову в задоволенні позову або залишення за позивачем

права на пред'явлення позову в порядку цивільного судочинства, що з одного боку зтягає розгляд справи, а з іншого — покладає на позивача додаткові витрати (адже в кримінальному процесі цивільний позов звільняється від сплати державного мита). По-друге, недоліки такої заяви мають неприємні наслідки і для органів слідства: суб'єкт кримінального процесу, в провадженні якого знаходиться справа, не наділений повноваженнями залишати заяву позивача без розгляду лише на тій підставі, що вона не відповідає вимогам ст. 119 ЦПК, в той же час слідчий не може, наприклад, вжити заходів для забезпечення цивільного позову, оскільки не точно зазначений відповідач. Тому на практиці слідчі пропонують цивільному позивачу в додаток до першої позовної заяви подати нову позовну вимогу з метою ліквідації недоліків попередньої, що не може не відобразитися на додаткових затратах засобів та часу вказаних учасників процесу [17, 50–51].

С. Шимон та І. Домбровський відзначають, що вітчизняна практика застосування норм інституту компенсації шкоди дозволяє констатувати тенденцію відсутності обґрунтування характеру заподіяної шкоди та критеріїв визначення сум, пред'явлених потерпілими до стягнення [11, 47; 23, 14].

На процес та форму написання позову необхідно було б звернути більшу увагу як з боку потерпілого (цивільного позивача), так і з боку органів, що ведуть кримінальний процес хоча б на тій підставі, що факт подання позову виступає юридичним фактом визнання особи цивільним позивачем, а відповідно іншу особу — відповідачем, порушення питання про забезпечення цивільного позову та ін. А підняття питання *de facto* про те, щоб особа, яка вчинила злочин, відшкодувала потерпілому від злочину всі завдані збитки, страждання, які особа понесла в зв'язку із заподіяним щодо неї злочином, є лише виявом волі особи вимагати компенсації.

В позовній заяві ясно і чітко повинно бути виражене адресоване до судових органів волевиявлення потерпілого про стяг-

нення з винуватої особи спричиненої йому шкоди; воно, по можливості, повинне бути докладним і з використанням конкретних доказових фактів [12, 60].

Перебіг та ефективність позовного провадження щодо компенсації шкоди безпосередньо залежить від повноти, мотивованості позовної заяви. Це звернення повинне відобразити увесь наявний у потерпілого обсяг інформації про подію злочину, характер та обсяг заподіяних наслідків. Слід відзначити, що не обґрунтованих жодним чином цивільних позовів під час вивчення нами судової практики, було виявлено небагато. Зокрема, потерпілий А. просив у цивільному позові стягнути за завдану моральну шкоду 1000 грн з обвинуваченого Р., ніяк не обґрунтувавши свою вимогу [6].

Зауважимо, що усунення зазначених вад можливе лише самими потерпілими. Адже ніхто інший, окрім потерпілого, не здатний первинно констатувати заподіяння страждань, пояснити їх природу, прояви, оцінити їх обсяг, що й дозволяє належно сформулювати позовну вимогу, яка обґрунтовує завдану шкоду. Зазначення ж обставин порушення права та його наслідків є цілком досяжним для потерпілого. Слід погодитися із висновком С. Торопчіної-Агалакової: визначення моральної шкоди, її обсягу та форми і розміру достатньої компенсації є виключно індивідуальним актом, тому у кожному випадку слід обґрунтовувати власні страждання [19, 15].

Як правило, “зовнішню” сторону заподіяння шкоди позивачі викладають достатньо повно, зазначаючи діяння, якими порушено правовий статус, подальшу поведінку правопорушника та об'єктивовані наслідки делікту.

Видається, що цивільні позови про компенсацію шкоди можуть не містити вказівки на норми матеріального та процесуального права, що є джерелами регулювання компенсації шкоди. М. Штефан зауважив, що позивачеві достатньо вказати фактичні обставини правопорушення. Підвести їх під норми законодавства та встановити наявність суб'єктивного права

і потребу у його захисті — завдання суду [24, 281]. Таке бачення видається правильним. Більше того, воно узгоджується із специфікою позовного провадження про компенсацію шкоди, адже його правове регулювання характеризується “розпорошеністю” по цілому масиву законодавства України. Тому покладення обов’язку вказати джерело правового регулювання може становити складність для пересічних громадян.

Іншим недоліком оформлення цивільних позовів потерпілими є посилання на докази заподіяння видів шкоди — фізичної чи майнової. Верховний Суд України у зазначеній нами Постанові вказує, що, як правило, вимоги про компенсацію моральної шкоди пред’являються додатково до вимог про відшкодування збитків. При цьому потерпілі досить часто мотивують вимоги про компенсацію моральної шкоди посиланнями на докази заподіяння шкоди майну, помилково вважаючи, що сам по собі факт заподіяння збитків свідчить про наявність моральної шкоди. Наприклад, потерпілий С. у цивільному позові вказав на заподіяні йому крадіжкою з незаконним проникненням у житло 503 грн збитків. При цьому потерпілий просив стягнути три гривні матеріальної шкоди та 500 грн моральної. Позов було повністю задоволено [4].

Повнота викладу фактичних обставин заподіяння моральної шкоди, її конкретного прояву істотно визначає подальший напрям процесуальної діяльності, зумовлює долю цивільного позову. Отже, є підстави погодитися із А. Кукушкіним, С. Торопчіною-Агалаковою, які вказали, що тільки максимально повне викладення фактичних обставин заподіяння страждань, обґрунтування форми та розміру бажаної компенсації дозволить потерпілому повною мірою реалізувати відповідний спосіб хахисту [13, 115; 19, 15].

Дійсно, зазначення усіх цих обставин, по-перше, не дозволяє відмовити у прийнятті позовної заяви та порушенні позовного провадження; по-друге, не дає підстав відхилити визначені потерпілим

форму та розмір бажаної компенсації як необґрунтовану.

На завершення аналітичного дослідження форми цивільного позову про компенсацію шкоди у кримінальному процесі слід вказати, що доцільним є приєднання до позовних вимог потерпілого додаткових клопотань. Як правило, це клопотання про забезпечення доказів та майнове забезпечення виконання рішення за заявленим позовом. Вважаємо, що доцільно закріпити за цивільним позивачем в ході досудового слідства право уточнювати розмір позовних вимог.

Зокрема, процесуальне доказування заподіяння страждань, індивідуальних особливостей реагування потерпілого вимагає проведення слідчих дій, які б дозволили виявити та дослідити нематеріальні (так звані ідеальні) сліди злочину. Це можливо за допомогою допитів очевидців злочину чи інших свідків, які будуть вказані потерпілим у клопотанні про їх виклик для допиту. Має сенс (хоча й практично не зустрічається на практиці) клопотання про експертне дослідження психічного стану потерпілого.

За наявності достатніх підстав вважати, що без застосування майнового арешту неможливим буде виконання рішення за цивільним позовом про компенсацію шкоди, потерпілий має право просити про забезпечення заявленої вимоги (ч. 2 ст. 50 КПК).

Психологічно виправданим видається клопотання про розгляд та вирішення вимоги про компенсацію шкоди без присутності потерпілого у судовому засіданні, якщо це може додатково травмувати його психіку чи пояснюється поганим станом самопочуття. Таке клопотання відповідало б і приписові ч. 2 ст. 291 КПК.

Вищевикладене дає підстави стверджувати доцільність врегулювання в діючому кримінально-процесуальному законодавстві порядку заявлення цивільного позову. У зв’язку з цим пропонується доповнити Проект нового КПК статтею “Пред’явлення цивільного позову в кримінальній справі” такого змісту:

“Цивільний позов в кримінальній справі про відшкодування шкоди, завданої потерпілому, пред’являється в усній чи письмовій формі. Якщо цивільний позов пред’явлено під час дізнання та досудового слідства в усній формі, складається протокол. У випадку пред’явлення цивільного позову в кримінальному процесі під час попереднього розгляду справи суддею або ж підготовчої частини судового засідання, цивільно-правові вимоги заносяться до протоколу судового засідання.

Цивільний позов у кримінальній справі про відшкодування шкоди, завданої юридичній особі, пред’являється в письмовій формі.

Прокурор пред’являє цивільний позов у письмовій формі.

У позовній заяві та протоколі позовної заяви необхідно зазначити:

1) назву органу, до якого подається позовна заява;

2) точне прізвище, ім’я, по батькові фізичної особи або повна назва юридичної особи, які є позивачами, його (їх) місцезнаходження;

3) коли встановлена особа, що підозрюється у вчиненні злочину — точне прізвище, ім’я, по батькові обвинуваченого, його місцезнаходження;

4) якими діями та яку було завдано шкоду(майнову, моральну), посилання на докази, що підтверджують завдання шкоди;

5) розмір майнової шкоди та компенсації завданої моральної шкоди;

6) вимогу про відшкодування шкоди;

7) підпис особи, що заявила цю вимогу, із зазначенням дати її заявлення.

За необхідності особа, що подала позовну заяву чи в інтересах якої вона була подана прокурором, може уточнити цивільний позов.”

Список літератури:

1. *Александров С. А.* Разрешение гражданского иска в уголовном процессе: Учебное пособие. — Горький: Горьковская ВШ МВД СССР, 1978. — 64 с.
2. Архів Апеляційного суду Хмельницької області. Справа № 1-22/2004.
3. Архів Апеляційного суду Хмельницької області. Справа № 19/4194.
4. Архів Острозького районного суду. Справа №1-126/2003.
5. Архів Ярмолинецького районного суду. Справа №1-122/2002.
6. Архів Ярмолинецького районного суду. Справа №1-73/2003.
7. Архів Ярмолинецького районного суду. Справа №1-120/2003.
8. Архів Ярмолинецького районного суду. Справа №1-138/2003.
9. *Гуреев П. П.* Гражданский иск в уголовном судопроизводстве. — М.: Госюриздат, 1961. — 94 с.
10. *Дашкевич В.* Адгезийный процесс в контексте польского права // *Мотовиловер Я. О.* Вопросы теории уголовного процесса ПНР (в освещении польских процессуалистов). — Томск, 1970.
11. *Добровольский А. А., Иванова С. А.* Основные проблемы исковой формы защиты права. — М.: Изд-во МГУ, 1979. — 159 с.
12. *Зинатуллин З. З.* Возмещение материального ущерба в уголовном процессе. — Казань: Изд-во Казан. гос. ун-та, 1974. — 99 с.
13. Компенсация морального вреда. Документы, комментарии, практика / Сост. А. В. Кукушкин. — М.: Социальная защита, 1998. — 128 с.
14. *Мазалов А. Г.* Гражданский иск в уголовном процессе. — М.: Юрид. лит., 1977. — 176 с.
15. Постановление Пленума Верховного Суда СССР от 28 мая 1954 г. № 6 “О судебной практике по взысканию материального вреда, причиненного преступлением”// Сборник постановлений Пленума Верховного Суда СССР, 1924-1977. — Часть 2. — М.: Известия, 1978.

16. Практика розгляду в кримінальному судочинстві позовів про компенсацію моральної шкоди, заподіяної злочином // Вісник Верховного Суду України. — 2000. — №4 (20).
17. *Тарнавский О.А.* Гражданский иск в уголовном процессе. Учебное пособие / Под ред. А.П. Гуськовой. — Оренбург: Оренб. гос. аграрный ун-т, 2000. — 120 с.
18. *Тертишник В.М.* Кримінально-процесуальне право України: Навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 1999. — 1120 с.
19. *Торопчиніна-Агалакова С.* Скільки коштують нервові клітини? // Споживач. — 1997. — № 2.
20. Уголовный процесс зарубежных социалистических государств Европы / Под ред. В.Е. Чугунова. — М.: Юрид. лит. — 1967. — 264 с.
21. Цивільний процесуальний кодекс. Офіційний текст. — К.: Атіка, 2004. — 160 с.
22. *Шаламов М.П.* Гражданский иск в уголовном деле. — М.: Типография Военно-юридической академии, 1948. — 36 с.
23. *Шимон С.І.* Відшкодування моральної (немайнової) шкоди як спосіб захисту суб'єктивних цивільних прав: Автореф. дис....канд. юрид. наук: 12.00.03 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. — К., 1998. — 17 с.
24. *Штефан М. Й.* Цивільний процес. — К.: Ін Юре, 1997. — 607 с.
25. Code de procédure pénale. — Paris: DALLOZ, 2006. — 1386 p.
26. Kodeks postępowania karnego. — Zakamycze, 2005. — 592 s.
27. Strafprozessordnung. — Beck-Texte im dtv, 2006. — 318 s.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются общие вопросы формы гражданского иска в уголовном процессе Украины. Поднимается проблема совместимости норм Уголовно-процессуального кодекса Украины и Гражданского процессуального кодекса Украины в части использования ст. 119 Гражданско-процессуального кодекса в уголовном процессе.

SUMMARY

The article tackles general questions of the form of the civil suit in criminal process of Ukraine. The problem of compatibility of norms of the Criminal-remedial code of Ukraine and Civil-Remedial Code of Ukraine in a part of use of an item of Article of Civil-Remedial codes in criminal process is raised.

Рекомендовано кафедрою кримінального процесу та криміналістики

Подано 21.09.07